

Ordlista med samhällsekonomiska begrepp

CBA (Cost-benefit analysis) – Det engelska namnet på metoden ”kostnads-nyttö-analys”, och den benämning som används i akademisk litteratur. Analysmetod som bygger på nationalekonomisk Välfärdsteori.

Ekonomi – Ekonomi är att hushålla med begränsade resurser på bästa möjliga sätt. Handlar om att välja mellan olika handlingsalternativ på bästa sätt med hänsyn till skapande och användning av resurser.

Ekonomisk välfärd - Inom samhällsekonomisk teori är välfärd lika med medborgarnas behovstillfredsställelse och nytta av konsumtion, av såväl varor och tjänster som materiella som immateriella resurser. Den totala välfärden i samhället är lika med nivån på befolkningens levnadsstandard.

Resurser - ekonomiska resurser och finansiella resurser – Ekonomiska resurser är lika med realekonomiska resurser i form av varor och tjänster, färdigvaror och insatsvaror, materiella och immateriella tillgångar. Finansiella resurser är lika med pengar och andra finansiella värdehandlingar.

Samhällsekonomisk analys – Analys av ett handlingsalternativs ekonomiska konsekvenser och totala värde för samhället som helhet. Det är en analys där effekter värderas genom priser (marknadspriser eller beräknade skuggpriser) men kan även omfatta verbala beskrivningar av svårvärderade effekter.

Samhällsekonomisk effektivitet – Total samhällsekonomisk effektivitet uppnås om resursanvändning och produktion (av varor, tjänster etc) är anpassad efter konsumenternas behov och efterfrågan och sker till lägsta möjliga samhällsekonomiska kostnad. Samhällsekonomisk effektivitet innebär att vi uppnår största möjliga sammanlagda nytta av landets samlade resurser och totalt sett högsta möjliga nivå på levnadsstandard för befolkningen i samhället. Samhällsekonomisk effektivitet innebär emellertid inga garantier för att de totala nyttorna i samhället är jämt eller rättvist fördelade över befolkningen.

Samhällsekonomisk intäkt – Värdet av positiv nyttoeffekt (ökad nytta för någon) eller inbesparad kostnad (undvika minskad nytta).

Samhällsekonomisk kalkyl – Den del av den samhällsekonomiska analysen som utgörs av en sammanställning och summering av effekter som är värderade i ekonomiska termer, d.v.s. genom marknadspriser eller skuggpriser. En komplett

samhällsekonisk analys består av en kalkylsammanställning plus verbala beskrivningar av relevanta samhällsekoniska effekter som är svårvärderade.

Samhällsekonisk kostnad - Värdet av den negativa nyttoeffekten av att en resurs förbrukas eller är upptagen och inte kan användas till annan produktion eller konsumtion. Utgifter och utbetalningar handlar om att flödet av pengar men kostnader handlar om själva användningen/förbrukningen av reala resurser. Den samhällsekoniska kostnaden bestäms av alternativkostnaden, som är det högsta värde som någon annan användare skulle varit beredd att betala för resursen.

Samhällsekonisk kostnadseffektivitet – En begränsad form av samhällsekonisk effektivitet där man minimerar den samhällsekoniska kostnaden för ett handlingsalternativ som skapar en viss effekt eller ger viss grad av måluppfyllnad. För total samhällsekonisk effektivitet krävs både kostnadsminimering och samhällsekonisk lönsamhet. Mål om samhällsekonisk kostnadseffektivitet tillämpas i de fall nyttan av ett visst handlingsalternativ (effekten eller måluppfyllelsen) är svårvärderad i ekonomiska termer.

Samhällsekonisk kostnads-nyttanalys – Alternativ benämning på samhällsekonisk analys. Svensk version av begreppet ”cost-benefit analysis”.

Samhällsekonisk lönsamhet – Samhällsekonisk lönsamhet uppnås om den totala nyttan för medborgare eller organisationer av alla positiva effekter av ett handlingsalternativ är större än kostnaderna för alla resurser som förbrukas (både prissatta och icke-prissatta) på grund av handlingsalternativet. Handlingsalternativ som är samhällsekoniskt lönsamma, dvs ger en samhällsekonisk vinst, bidrar till att samhällsekonisk effektivitet uppnås.

Välfärdsekonomi – normativ nationalekonomisk teori som behandlar marknadens och marknadsekonomens funktion ur effektivitetssynpunkt.